

ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย

THE EFFECTS OF EXPERIENTIAL PROJECT APPROACH ON CREATIVE THINKING OF KINDERGARTENERS

ณานิกา จงบุรี¹, อารี สารปวี, สุภาพ เต็มรัตน์²

¹สาขาวิชาการพัฒนาศาสตร์และการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 2) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านคลองเหลง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงกึ่งทดลอง แบบมีการทดสอบก่อนและหลังกับกลุ่มเดียว (One group pretest-posttest design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 2 โครงการ ใช้สอน 20 ครั้ง รวม 28 ชั่วโมง และแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพของเจลเลน และเออร์บัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความคิดคล่องแคล่วมากที่สุด รองลงมา คือ ความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดละออ ด้านการสร้างเรื่องราว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านการกระทำที่เสี่ยงและด้านอารมณ์ขันน้อยที่สุด
3. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 80.78

คำสำคัญ: เด็กปฐมวัย, การจัดประสบการณ์แบบโครงการ, ความคิดสร้างสรรค์

Abstract

The purposes of this research were: 1) to compare creative thinking of kindergarten students before and after learning through experiential project approach. 2) to find out creative thinking of kindergarten students that occurred during experiential project approach lessons. 3) to compare creative thinking of kindergarten students after learning through experiential project approach with the criteria 80% of the total score. The research samples were derived from simple random sampling technique. The school was taken as a unit of sampling. There were twenty-five children aged from five to six years old, studying in the second year of kindergarten level in the second semester of 2008 academic year in Bankhongleng School, Tambon Kuanthong, Amphoe Khanom, Nakhon Si Thammarat Province under Nakhon Si Thammarat Educational Service Area Office 4.

The study employed a quasi experimental research methodology; a one group pretest and posttest design was applied. The research instruments were 20 lesson plans of two project topics for 28 hours, and the test for creative thinking-drawing production developed by Jellen and Urban. Data were analyzed through arithmetic mean, standard deviation, t-test, and content analysis.

The results were as follows:

1. The kindergarten students learning through experiential project approach obtained creative thinking scores in the posttest statistically higher than in the pretest at the 0.01 level of significance.
2. The most aspects of creative thinking that occurred during experiential project approach lessons was fluency followed by originality, elaboration, story flexibility, risk and humor respectively.
3. The kindergarten students learning through experiential project approach obtained creative thinking in the posttest statistically higher than the stated criteria score at the 0.01 level of significance in that the posttest score was 80.78

Keywords: Kindergartener, Experiential project approach, Creative thinking

บทนำ

ในปัจจุบันสิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว มีการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิต อันเป็นผลจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความก้าวหน้าของประเทศชาติ ประเทศใดที่สามารถแสวงหา พัฒนา และดึงเอาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ของประชากรออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ได้มาก ประเทศนั้นก็ยังมีโอกาสพัฒนาและเจริญก้าวหน้าได้ยิ่งขึ้น [1] ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองของมนุษย์ ที่ต้องอาศัยทักษะหรือความชำนาญ ความรู้ เซอร์ปัญญาไหวพริบจินตนาการ และแรงบันดาลใจของมนุษย์ร่วมกัน จึงจะเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ [2] ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ตั้งแต่วัยเด็กตามทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสัน เด็กวัย 3-6 ปี เป็นระยะที่เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการ

สนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิด และทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์จึงควรเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย โดยเฉพาะในช่วงของวัยก่อนเรียน หรือช่วง 6 ขวบแรกของชีวิต เป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เป็นระยะที่เด็กมีจินตนาการสูงและมีศักยภาพในการคิดสร้างสรรค์ หากช่วงนี้เด็กได้รับประสบการณ์หรือกิจกรรมที่เหมาะสม และต่อเนื่องเป็นลำดับ จึงทำให้เด็กมีรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวัยต่อมาเพราะสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งกระบวนการพัฒนาในตอนนี้เป็นส่วนที่ถาวร และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญาในเวลาต่อมา แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัย หรือไม่มีโอกาสฝึกฝนและขาดโอกาสที่จะแสดงออกความคิดสร้างสรรค์ก็จะหดหายไปทีละน้อยไม่พัฒนาหรืออาจจะหยุดชะงักลงได้ [3] ดังนั้นการจัดการศึกษาโดยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัย หรือในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัย มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่วัย 3-6 ปี โดยมีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย มีสุขนิสัยที่ดี มีความสุข มีคุณธรรมจริยธรรม รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ [4] มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญา โดยบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่น

ให้เด็กมีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีความสามารถในการคิด กำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์ กิจกรรมประจำวันที่เน้นการพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดแก้ปัญหา รวมทั้งมีจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับวัย [5]

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน พบว่าไม่ได้มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้คิด สำรวจ ค้นคว้าเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กสนใจ เด็กจะถูกตีกรอบจากการอบรมสั่งสอนของครู ไม่มีอิสระทางความคิด ทำให้ความคิดสร้างสรรค์ถูกจำกัด เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออกและแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสมขาดทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และชอบการลอกเลียนแบบ [6] ผลงานของเด็กปฐมวัยด้านศิลปะจะซ้ำแบบเดิมเลียนแบบกันเป็นส่วนใหญ่ ภาพที่สร้างขึ้นเป็นภาพที่ไม่แปลกแตกต่างกัน วาดภาพโดยไม่มีองค์ประกอบรายละเอียดเพิ่มเติมมากนัก เช่น วาดภาพและระบายสีภาพต้นไม้ ภูเขา บ้าน ก้อนเมฆ ดวงอาทิตย์ ซึ่งเป็นผลงานที่ไม่แตกต่างกันและวาดภาพในลักษณะเดิมๆ ซ้ำกันทุกวัน [7,8] จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเด็กขาดทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในวัยเด็กจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อพัฒนาเยาวชนและประชากรของประเทศ ความคิดสร้างสรรค์ตอบสนองความต้องการของบุคคลในการคิดและการกระทำอย่างอิสระ กล่าวคือ เมื่อได้คิดและทำในสิ่งที่ต้องการ บุคคลจะเกิดความพอใจ เพลิดเพลินผ่อนคลายความตึงเครียด เกิดความรู้สึภาคภูมิใจ และเชื่อมั่นในตนเอง ตลอดจนตระหนักในคุณค่าของตนเอง สามารถสร้างสรรค์ตนเอง และสิ่งแวดล้อมให้เจริญก้าวหน้า [9]

การจัดประสบการณ์แบบโครงการ (project approach) การเรียนรู้แบบโครงการจะมีขั้นตอนการจัดของกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดเอง และสร้างสรรค์ผลงานการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็ก ๆ ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและ ความสนใจ [10] ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการเด็กจะเป็นผู้มีบทบาทในการเลือกเรื่องหรือหาวิธีที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกจากประเด็นที่เด็กตั้งคำถามขึ้นเอง เลือกวิธีการที่จะหาความรู้ด้วยตนเอง และมีครูที่ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก แสดงให้เห็นว่าครูให้ความสนใจเชื่อมั่นในความคิดของเด็ก และให้โอกาสเด็กที่จะเรียนรู้ตามความคิดและวิธีการของตนเอง เพื่อแสวงหาคำตอบและเสนอผลการหาคำตอบด้วยงานที่สร้างขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความแตกต่างกันหรือไม่ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยมีลักษณะเป็นอย่างไร ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการผ่านเกณฑ์ระดับใด ผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ในกลุ่มเครือข่ายควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 8 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านคลองเหลง จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากประชากรโดยมีโรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และแบบบันทึกพฤติกรรมการคิดสร้างสรรค์ระหว่างการทดลอง เป็นแบบบันทึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ควบคู่กับแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์
ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ
ของเจเลนและเออร์บัน [11] เพื่อวัดความคิด
สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการ มีวิธีการสร้างและการตรวจสอบหา
คุณภาพดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษา
ปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ตำราเอกสารงานวิจัย
ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ระดับ
ปฐมวัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิด
สร้างสรรค์ และการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ

1.2 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์
แบบโครงการ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินกิจกรรมเป็น
3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มต้นโครงการ

ระยะที่ 2 ระยะพัฒนาโครงการ

ระยะที่ 3 สรุปและอภิปรายผล

โครงการ

1.3 นำแผนการจัดประสบการณ์
แบบโครงการที่สร้างขึ้นให้คณะกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง พร้อม
ทั้งข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์
แบบโครงการไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง
เกี่ยวกับขั้นตอนและกระบวนการเรียนรู้การจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ ความสอดคล้องของ
องค์ประกอบภายในแผน ความเป็นไปได้ในเชิง
ปฏิบัติและความเหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียน ระยะเวลา
เนื้อหา สื่อการเรียนการสอน และวิธีการวัด

และประเมินผล โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของ
แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่เป็น
แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1
หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ตามลำดับ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน
หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ จบการศึกษาระดับ
ปริญญาโทด้านการศึกษานานาชาติ มีประสบการณ์
ทำงาน ไม่น้อยกว่า 3 ปี

1.5 วิเคราะห์ผลการประเมิน
คุณภาพของแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพของแผนการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ จากคะแนนเฉลี่ยตาม
เกณฑ์ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 แปลความว่า
มีคุณภาพมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 แปลความว่า
มีคุณภาพมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 แปลความว่า
มีคุณภาพปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 แปลความว่า
มีคุณภาพน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 แปลความว่า
มีคุณภาพน้อยที่สุด

1.6 ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์
แบบโครงการที่ได้รับคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
และปรับปรุงแล้วไปทดลองนำร่องกับเด็กปฐมวัย
ชั้นอนุบาล 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551
โรงเรียนบ้านเขาหัวช้าง จำนวน 15 คน จำนวน 1
โครงการ ใช้เวลา 5 วัน วันละ 45-60 นาที ในวันที่
3-7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ผลการทดลอง
นำร่องพบว่าทุกระยะของการจัดประสบการณ์แบบ
โครงการ เด็กสามารถปฏิบัติได้ตามประเด็นปัญหา

หรือข้อสงสัยที่เด็กสนใจ และเรียนรู้ด้วยความสุข เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ส่วนที่ต้องปรับเปลี่ยน คือ ช่วงระยะเวลาในการทำกิจกรรมจะต้องยืดหยุ่น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กและลักษณะของกิจกรรม

2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน มีขั้นตอนในการนำแบบทดสอบไปใช้ ดังนี้

2.1 ศึกษาแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

2.2 ขออนุญาตใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ (TCP-DP) ของเจเลนและเออร์บันจากอาจารย์อนินทิตา ไปชะกฤษณะ ซึ่งเป็นผู้แปลแบบทดสอบฉบับภาษาไทย

2.3 นำแบบทดสอบมาทดลองใช้ วิเคราะห์ความเชื่อมั่น โดยนำแบบทดสอบไปใช้กับเด็กนักเรียนชั้นอนุบาล 2 ปีการศึกษา 2551 ของโรงเรียนบ้านคลองวัง โรงเรียนบ้านเขาหัวช้าง และโรงเรียนบ้านท่าม่วงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนนและหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้กำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ได้ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

2.4 นำแบบทดสอบไปใช้เพื่อเก็บข้อมูลความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราชถึงโรงเรียนบ้านคลองเหลง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 25 คนเพื่อทำการทดลอง

2. ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ก่อนการทดลอง โดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน ในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 เวลา 09.00-09.15 น. ผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมดูแลการสอบให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และตรวจให้คะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (pretest)

3. ดำเนินการทดลองจัดประสบการณ์แบบโครงการกับกลุ่มตัวอย่าง ตามแผนการจัดประสบการณ์ โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือระยะเริ่มต้นโครงการ ระยะพัฒนาโครงการ ระยะสรุปและอภิปรายผล ผ่านกิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม คือ การอภิปราย การทัศนศึกษา การนำเสนอ การศึกษาค้นคว้า การจัดแสดง และเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ของเด็กระหว่างการทำกิจกรรม โดยใช้การสังเกตด้วยตนเอง ดำเนินกิจกรรมในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 2 โครงการ เวลาในการทดลองสอน 20 ครั้ง 28 ชั่วโมง ระหว่างวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ถึง วันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2551

4. นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน (Jellen & Urban. 1986) ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างอีกครั้ง เพื่อเป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest) ในวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยทดสอบช่วงเช้า เวลา 09.00-09.15 น. ผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมดูแลการสอบให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยตรวจให้คะแนนรายบุคคลจากแบบทดสอบก่อน-หลังการทดลอง ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดในแบบทดสอบ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบความแตกต่างของ

คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการของเด็กปฐมวัยกลุ่มเดียวกันโดยใช้การทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples)

2. วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกผลหลังเรียนที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ การซักถาม การตรวจผลงาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อรายงานข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นขณะจัดประสบการณ์แบบโครงการ

3. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองกับเกณฑ์ที่กำหนดโดยใช้สถิติทดสอบค่าที แบบ One sample test for the mean

ผลการวิจัย

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. ขณะจัดประสบการณ์แบบโครงการเด็กปฐมวัยมีลักษณะความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดคล่องแคล่วมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดลออ และอารมณ์ขันน้อยที่สุด ดังนั้นการจัดประสบการณ์แบบโครงการจึงสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80) คือ ร้อยละ 80.78 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบ

เทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 2) ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ 3) เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการกับเกณฑ์ร้อยละ 80 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนบ้านคลองเหลง ตำบลควนทอง อำเภอขนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 25 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ระยะเวลาในการทดลองครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาทดลอง 20 ครั้ง 28 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 2 ชนิด คือ 1) แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 2 โครงการรวม 20 แผน 2) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพของเจเลนและเออร์บัน ดำเนินการวิจัยตามแบบแผนการทดลอง มี 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบ และการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการบรรยาย นำเสนอได้เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

1. เปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการแยกรายด้านและในภาพรวม การวิเคราะห์ส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทดลองแยกรายด้าน
 และในภาพรวม (n = 25)

ความคิด สร้างสรรค์	คะแนนเต็ม	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		t - test
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ความคิดริเริ่ม	24 คะแนน	13.40	2.47	19.24	1.94	22.24**
ความคิด คล่องแคล่ว	6 คะแนน	4.16	0.89	4.68	0.48	3.64**
ความคิด ยืดหยุ่น	6 คะแนน	3.28	1.06	4.44	0.82	7.25**
ความคิด ละเอียดลออ	12 คะแนน	7.92	1.08	9.68	0.99	10.59**
การสร้าง เรื่องราว	6 คะแนน	2.92	0.70	4.00	0.82	9.45**
การกระทำ ที่เสี่ยง	12 คะแนน	10.56	2.62	12.00	0.00	2.75**
อารมณ์ขัน	6 คะแนน	2.48	0.65	4.12	0.93	11.71**
รวมทุกด้าน	72 คะแนน	44.72	5.55	58.16	4.98	31.37**
ร้อยละ		(62.11)		(80.78)		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 1 พบว่า โดยภาพรวมคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านได้แก่ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดละเอียดลออ การกระทำที่เสี่ยง การสร้างเรื่องราวและอารมณ์ขัน สูงกว่าก่อน การจัดประสบการณ์แบบโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2. เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ปรากฏผล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์กับเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 (n = 25)

ความคิดสร้างสรรค์	ร้อยละ	t
หลังการจัดประสบการณ์	80.78	16.75**
เกณฑ์ที่กำหนด	80.00	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ 80.78

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อบรรยายความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดประสบการณ์แบบโครงการด้วยการสังเกต โดยจดบันทึกคำพูด พฤติกรรมของเด็ก และการตรวจผลงานของเด็กในแบบบันทึกหลังสอน ผู้วิจัยนำเสนอพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะจัดประสบการณ์แบบโครงการ ทั้ง 2 โครงการ ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยขณะได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มทดลองด้วยตนเอง พบว่า ในวันแรกของการเสนอหัวข้อในการทำโครงการ ในระยะเตรียมการวางแผนเข้าสู่โครงการ เด็กยังไม่เกิดความมั่นใจและไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เช่น เด็กคนแรกเสนออะไร เด็กคนอื่นๆ ก็จะเสนอตามในเรื่องเดียวกัน และมักจะออกไปไกลนอกเรื่องมาก ผู้วิจัยจึงต้องนำเสนอหรือพูดคุยในหัวข้อที่ใกล้ตัวเด็ก และให้เด็กลองเสนอหัวข้อเรื่องที่สนใจใหม่

โดยผู้วิจัยยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก และสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง ผู้วิจัยพยายามกระตุ้นให้ทุกคนเสนอหัวข้อที่ตนสนใจ เด็กก็เริ่มที่จะกล้าพูดกล้าตอบและไม่เกิดความกังวลในการเสนอหัวข้ออีกการสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับเด็ก จะต้องให้เด็กมีอิสระในการคิด การกระทำ มีจินตนาการ และมีการแสดงออกทางสัญลักษณ์ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์การทำกิจกรรมของเด็กปฐมวัยในกลุ่มทดลอง โครงการฝึกบั้งและโครงการ ป.ปลา เจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย ที่เด็กได้ศึกษาและพัฒนาโครงการ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองการจัดประสบการณ์แบบโครงการด้วยตนเองโดยมีกิจกรรมหลักในโครงการ ได้แก่ การพูดคุยสนทนา การค้นคว้า การทำงานภาคสนาม การจัดแสดง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย อภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. จากการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัด

ประสบการณ์แบบโครงการเป็นรูปแบบการจัดประสบการณ์ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่เด็กสนใจ เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ ผ่านการเรียนรู้ที่มีความหมายผ่านการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิด และทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเสรี จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ตามทฤษฎีพัฒนาการของอิริคสันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสตัยา สายเชื้อ ที่กล่าวว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างสอดคล้องกับธรรมชาติและความสนใจของเด็ก ซึ่งเด็กจะเป็นผู้มีความสามารถในการเลือกเรื่องหรือหาวิธีที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เด็กได้ศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึก ประเด็นในการศึกษาก็เป็นประเด็นที่เด็กตั้งคำถามขึ้นเอง เลือกวิธีการที่จะหาความรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธนา กรัสพรหม [12] ที่ได้ศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ซึ่งพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นนวัตกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างลุ่มลึกและเป็นเรื่องที่เด็กสนใจอยากเรียนรู้ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีอิสระในการกำหนดเวลาตามความต้องการของเด็กเป็นการส่งเสริมกระบวนการทำงานกลุ่มการอยู่ร่วมกันมีการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาสติปัญญา ด้านสุนทรียศาสตร์ ด้านสังคม ด้านอารมณ์ จิตใจ ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีจินตนาการในการคิดสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับ

เรื่องที่คุณเรียนสนใจโดยคุณเป็นผู้ที่ให้การดูแลให้คำแนะนำเป็นผู้ที่คอยยอมรับความคิดเห็นซึ่งสอดคล้องกับสมิธ [13] กล่าวว่า การที่เด็กจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ก็ต่อเมื่อเด็กได้แสดงความสามารถในการคิดที่แปลกใหม่ของตนเองได้อย่างเต็มที่และมีความรู้สึกเป็นอิสระในการคิดที่ไม่ได้ถูกควบคุมจากกฎระเบียบที่เคร่งครัดจนเกินไป

ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการเด็กได้ใช้ประสบการณ์เดิมของแต่ละคนมากำหนดวางแผนโดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ ได้ผ่านกระบวนการกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อค้นหาคำตอบที่เด็กต้องการการรู้คำตอบที่เด็กนำเสนอด้วยถ้อยคำ วาดภาพ ผลงานเป็นความสามารถทางสมองที่เกิดกระบวนการคิดอย่างคล่องแคล่วกว้างไกล หลายทิศทางโดยเชื่อมโยงถ่ายทอดออกมาเป็นประโยค ซึ่งสอดคล้องกับทอร์แรนซ์ [9] ได้กล่าวถึงแนวทางในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยต้องส่งเสริมให้เด็กตั้งคำถามให้ความสนใจต่อคำถามและคำถามที่แปลกๆ ของเด็ก พ่อ แม่ และครูไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกเพียงอย่างเดียว เพราะในการที่เด็กจะคิดสร้างสรรค์นั้นเด็กจะต้องใช้การเดาหรือการเสี่ยงบ้าง แต่อย่างไรก็ตามควรกระตุ้นให้เด็กวิเคราะห์ ค้นหาเพื่อพิสูจน์คำตอบโดยใช้การสังเกต และประสบการณ์ของเด็ก ซึ่งผู้ปกครองและผู้ใกล้ชิดมีหน้าที่ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดที่แปลกใหม่ของเด็กด้วยใจเป็นกลางเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดๆ แม้จะเป็นความคิดที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนก็ไม่ควรตัดสินใจและวิตรอนความคิดนั้น แต่รับฟังไว้ก่อนพร้อมกับการตั้งหรือรับต่อคำถามที่แปลกใหม่ของเด็ก ด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา บทบาทของครูในการจัดประสบการณ์แบบโครงการซึ่งมีหน้าที่คอยชี้แนะให้คำแนะนำ ปรีกษา พร้อมกับยอมรับฟังความคิดเห็น

ของเด็ก โดยให้เด็กคิดว่ามีความสำคัญและประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แรบพิททิ [14] ที่กล่าวว่าบทบาทครูมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ในโครงการ กล่าวคือ ครูต้องแสดงให้เห็นว่าครูยอมรับในความคิดเห็นของเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือ ให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดที่มีในโครงการ ให้เด็กใช้ความสามารถในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ครูส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการพึ่งพาตนเองให้กับเด็ก

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า กิจกรรมและลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้ง 3 ระยะ เป็นช่วงเวลาที่ได้ฝึกกระบวนการคิดคล่องตัว คิดริเริ่ม คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ ทำให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิดกล้าทำ การส่งเสริมการคิดในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เด็กได้มีโอกาสถ่ายทอดกระบวนการในการทำกิจกรรม ได้รวบรวมความคิด ความสนใจของตนเอง จึงส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. จากการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ทั้ง 2 โครงการพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคล่องแคล่วมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดลออ ด้านการสร้างเรื่องราว ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านการกระทำที่เสี่ยงและการแสดงอารมณ์ขันน้อยที่สุด อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยหัวข้อโครงการมาจากความสนใจของเด็ก โดยเรื่อง

ศึกษาเป็นประเด็นที่เด็กมีส่วนร่วมในการคิด เป็นผู้ร่วมเสนอวิธีการ แสวงหาคำตอบ เด็กได้ประสบการณ์ในการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้สื่อและกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การอภิปราย การปฏิบัติ กิจกรรมภาคสนาม การนำเสนอ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลที่เป็นจริง และใกล้ตัวเด็ก จึงเกิดความสนใจและสนุกสนาน เป็นการช่วยกระตุ้นให้เด็กได้ฝึกฝนและเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุลย์บุญโท [15] ที่บอกว่าการเรียนรู้แบบโครงการจะมีขั้นตอนการจัดของกิจกรรมที่เอื้อให้ผู้เรียนมีโอกาสคิดเองและสร้างสรรค์ผลงานการเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เป็นการสนับสนุนการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กๆ ได้มากที่สุด เพราะเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้เด็กเกิดการคิดได้อย่างไม่มีสิ้นสุด ทำให้เด็กได้แสดงความคิดและจินตนาการออกมามากที่สุด ปัจจุบันเด็กมีโอกาสถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิวรรณ ควรประดิษฐ์ [16] ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์อย่างเหมาะสมจะทำให้ความคิดสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้ โครงการเกิดจากแนวคิดของเด็ก โดยมีแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น แปลงพืชผักสวนครัว บ่อปลาของโรงเรียน สระน้ำ สวนสมุนไพร วิทยากรที่เด็กๆ ได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ในโครงการที่เด็กๆ ศึกษา นอกจากผู้ปกครองแล้ว ยังมีบุคคลอื่นๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์เด็กๆ อีกหลายฝ่าย ได้แก่ คุณครู บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน วิทยากรของสวนสัตว์ วิทยากรจากสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำสงขลา (อควาเรียม) สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแพททริก [17] ที่กล่าวถึงเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเด็กได้วางแผนร่วมกัน มีอิสระในการตัดสินใจ

และได้ทำในสิ่งที่ต้องการ ซึ่งมีผลทำให้ระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กสูงขึ้น เป็นผลเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มาจากความสนใจและเป้าหมายที่เด็กต้องการเรียนรู้ การพูดคุยตอบคำถาม แสดงความคิดเห็นสามารถกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ทำให้เด็กมีโอกาสคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และค้นหาคำตอบด้วยตนเองในรูปแบบของการพูด รูปภาพ ภาพศิลปะต่างๆ ภาษาท่าทาง ในทุกระยะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการ โดยวิธีการของเด็กไม่มีผิดหรือถูก

โครงการที่เด็กได้รับประสบการณ์ มี 2 โครงการ คือ โครงการผักบุ้งและโครงการ ป.ปลา เจ้าสัตว์น้ำตัวน้อย เป็นโครงการที่เกิดจากแนวคิดของเด็ก เนื่องจากเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก เด็กได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นสิ่งที่เด็กมีประสบการณ์อยู่บ้าง เด็กสามารถเล่าเรื่องการทำโครงการให้ผู้อื่นฟัง เด็กสร้างประสบการณ์จินตนาการ ผ่านการพูดคุย เกี่ยวกับโครงการร่วมกัน เปิดโอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ รักวิจัย [18] ที่กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมใกล้ตัวเด็กมีอิทธิพลต่อความคิดของเด็ก

3. นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีผลคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80) คือ ร้อยละ 80.78 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่เด็กมีคะแนนหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการครบทั้ง 2 โครงการ จะสังเกตเห็นว่าเด็กในการจัดประสบการณ์โครงการที่ 2 เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ด้านต่างๆ เพิ่มขึ้นจากโครงการแรก อาจเนื่องมาจากเด็กมีความคุ้นเคยกับกิจกรรมที่จัดเป็นระยะทั้ง 3 ระยะ เด็กรู้สึกสนุกสนาน มีความกระตือรือร้น เด็กมีความพอใจที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วย

ตนเอง มีกิจกรรมที่หลากหลาย ช่วยลดความตึงเครียด และความเบื่อหน่ายของเด็กได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงขึ้น และยังสามารถเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญสม ลอยบัณฑิตย์ ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่าหลังได้รับประสบการณ์ เด็กมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 83.33 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภาวารี ศรีนวล [19] เด็กมีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากจัดประสบการณ์ด้วยแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ร้อยละ 74.00

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การเลือกหัวเรื่องโครงการ สามารถทำได้หลากหลายวิธี ผู้สอนสามารถศึกษาและทำความเข้าใจวิธีการนำเสนอประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางให้เด็กเลือกหัวข้อเรื่อง และสนใจอยากศึกษาได้โดยคำนึงถึงแหล่งใกล้ตัวในท้องถิ่น เลือกเรื่องที่เด็กมีประสบการณ์อยู่บ้าง และใช้ประสบการณ์ตรงในการค้นคว้าหาข้อเท็จจริง มีข้อมูลจริงที่สามารถตอบคำถามของเด็กได้

1.2 การจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาเด็กให้เกิดความรู้อะไรๆ ทุกด้าน ครูควรทำความเข้าใจรูปแบบวิธีการและขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้ชัดเจน จะสามารถนำไปจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กได้เป็นอย่างดี

1.3 ครูควรอธิบายถึงลักษณะและกระบวนการจัดประสบการณ์แบบโครงการให้กับผู้ปกครองเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการ เพื่อกระตุ้นในการทำกิจกรรมและการเรียนรู้อย่างลุ่มลึกในโครงการของเด็ก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดประสบการณ์แบบโครงการ เด็กมีโอกาสได้คิด เลือกรื่องที่ศึกษาและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยเปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การใช้ภาษาของเด็กเป็นสิ่งสำคัญทุกขั้นตอนของกิจกรรม ดังนั้นจึงควรดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาของเด็กๆ เช่น การใช้คำถาม ทักษะการใช้คำถาม เป็นต้น

2.2 ควรจัดประสบการณ์หลายๆ โครงการและมีการศึกษาพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์เป็นระยะๆ เพื่อดูความเปลี่ยนแปลงและความคงทนของความคิดสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นกับเด็ก

2.3 ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กระดับชั้นอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] อารี พันธุ์มณี. (2537). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแถมมี.
- [2] สายสุดา ตาบัง. (2545). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศูนย์ศิลปะเสรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [3] ยาวพา เตชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- [4] กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- [5] กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5). กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- [6] บุญสม ลอยบัณฑิตย์. (2547). การศึกษาผลของการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. นครสวรรค์: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- [7] จันทิมา แซ่อึ้ง. (2545). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบจิตปัญญาและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนบ้านหน้าสถานี จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [8] จันทนิ บุญคลัง. (2542). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือและแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [9] อารี รังสินันท์. (2532). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- [10] สัตยา สายเชื้อ. (2541). กิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้ง.
- [11] อนินทิตา โกชะกฤษณะ. (2532). การวัดระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซาท์เร็น อิลลินอยส์ ณ คาร์บอนเดล.

- [12] วรณา กรัสมรม. (2546). ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [13] ขวัญฟ้า รังสิยานนท์. (2538). ความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- [14] จิรภรณ์ วสุวัต. (2540). การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [15] อุลัย บุญโท. (2544). การศึกษาพฤติกรรมการเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [16] สุทธิวรรณ คอระประดิษฐ์. (2549). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [17] เปลว ปุริสาร. (2543). การศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [18] วราภรณ์ รักวิจัย. (2522). อิทธิพลสิ่งแวดล้อมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 5-6 ปี โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [19] ศุภวารี ศรีนวล. (2547). การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และความพร้อมของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โดยการจัดประสบการณ์แบบโครงการ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.